

Студент 3 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: СТАН ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Анотація. Подано аналіз особливостей мовної політики в Україні на сучасному етапі, окреслено шляхи та напрями її вдосконалення.

Аннотация. Представлен анализ особенностей языковой политики в Украине на современном этапе, очерчены пути и направления их усовершенствования.

Annotation. The article summarizes the features of language policy in Ukraine at the present stage, outlines the ways for improvement.

Ключові слова: державна мовна політика, державна мова, мовні відносини.

Сьогодні ситуація у мовній сфері в Україні залишається складною та характеризується наявністю певних негативних явищ і тенденцій. Стан фактичної дискримінації українців у власній країні створює напруженість у міжмовних стосунках.

Проблема мовної політики актуальна, оскільки процес витіснення державної мови керований і набув системного характеру. Українська держава має діяти також системно, вживаючи рішучих заходів щодо підтримки української мови як мови титульної нації і державної мови. Такі заходи не спрямовані проти мовних прав осіб, що належать до національних меншин, а є лише засобом утвердити українську мову, захистити мовні права українців і зберегти Україну як незалежну державу зі своїм самобутнім обличчям.

Значний внесок у розвиток мовно-політичної проблематики України зробили такі сучасні українські науковці, як: О. Литвиненко, В. Ференц, С. Шумлянський, І. Ющук, Л. Масенко, В. Кулик та інші.

Мета статті полягає у комплексному аналізі мовної політики як суспільного явища, особливостей її становлення в Україні.

Досягнення мети дослідження базується на реалізації таких завдань:

розкриття особливостей мовної проблематики в Україні на сучасному етапі;

окреслення шляхів та напрямків удосконалення мовно-політичних процесів в Україні.

Реальність, що склалася у мовній царині, пов'язана переважно з довготривалим періодом бездержавності українського народу та є результатом цілеспрямованої політики нищення української мови. Крім того, тяжкий удар по українській культурі й мові нанесли тоталітарна система масовими депортаціями й репресіями, руйнацією багатьох національних цінностей. Поряд із досягненнями в розвитку та співпраці народів, які були в радянський період, проводився курс на русифікацію, що заклав основу багатьох теперішніх суперечностей у мовній сфері [1, с. 8].

Така мовна ситуація диктує необхідність об'єктивного, наукового вивчення мовних процесів і тенденцій у різних регіонах країни й на цій основі розроблення системи ефективних заходів, спрямованих на забезпечення планомирного та безконфліктного розвитку мовних відносин, створення оптимального мовного середовища [2, с. 11].

Проведення державної мовної політики здійснюється у першу чергу безпосередньо забезпеченням ефективної реалізації конституційно-правових принципів регулювання мовних відносин, розробки й виконання державних, спеціальних і регіональних програм та підтримки суспільних ініціатив у досягненні мети державної політики, а також налагодження діалогу між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями. Планомірне здійснення завдань мовного будівництва має забезпечити вільний та безконфліктний розвиток усіх наявних на теренах України національних мов, створити умови для утвердження державності української мови, набуття нею рис престижності, перспективності й авторитетності, а також для розвитку мовної самобутності національних меншин, їх відродження, захисту й використання їх мов згідно зі статусом і виконуваними функціями, створення оптимального мовного простору в країні [3, с. 5].

Для реалізації основних положень державної мовної політики повинна бути забезпечена чітка координація дій органів законодавчої та виконавчої влади за безпосередньою участю міністерств, Національної академії наук та Національної Ради з питань радіо та телебачення. Упровадження державної мовної політики здійснюється шляхом розроблення й виконання загальнодержавних, регіональних і спеціальних програм, підтримки громадських ініціатив, а також налагодження конструктивного діалогу між органами державної влади, місцевого самоврядування і національними товариствами [4, с. 7–10].

Таким чином, активізація роботи в цій галузі є необхідною умовою консолідації сучасного українського суспільства.

Наук. керієн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Шумлянський С. Мовна політика – складова діяльність держави / С. Шумлянський // Україна – Business. –

просвіти. – 2005. – № 22. – С. 11. 3. Ференц В. Мовна політика (державна мова) / В. Ференц // Слово просвіти. – 2004. – № 26. – С. 5. 4. Литвиненко О. Концепція державної мовної політики в Україні / О. Литвиненко // Слово просвіти. – 2006. – № 33. – С. 7–10. 5. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір / Л. Масенко. – К. : ВД "Києво-Могилянська академія", 2004. – С. 201.